

مقدمه

گندم به عنوان مهمترین محصول زراعی کشور از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. علف‌های هرز به عنوان یکی از تاثیر گذارترین عوامل تولید گندم، نقش ویژه‌ای را در میزان تولید این محصول ایفا می‌نمایند. علف‌های هرز در جذب مواد غذایی و آب با گندم رقابت می‌کنند و باعث کاهش عملکرد گندم و کیفیت آن می‌گردند. از مهم‌ترین علف‌های هرز مزارع گندم استان کرمانشاه می‌توان به یولاف وحشی، جودره، پیچک صحرایی، گل گندم، قدومه، ماستونک، سرشکافته، بی‌تی‌راخ، پنی‌رک، کنگرو وحشی، شاه‌تره، شلمی، خردل وحشی و خاکشیر اشاره کرد.

مه‌ار علف های هرز مزارع گندم

هدف از مه‌ار علف‌های هرز ریشه کنی کامل آنها نیست، بلکه مه‌ار در حد مطلوب است. برای این منظور روش‌های مختلفی وجود دارد. استفاده از این روش‌ها به چند عامل بستگی دارد از جمله: گونه‌ی علف‌های هرز، شرایط آب هوایی منطقه، نوع خاک، کشت‌های متداول در منطقه، امکانات قابل دسترس و شرایط اجتماعی اقتصادی.

روش های مه‌ار علف های هرز

۱- پیشگیری

یکی از اصول اولیه‌ی کشاورزی صحیح و ارزان‌ترین راه جلوگیری از خسارت علف‌های هرز پیشگیری می‌باشد. پیشگیری شامل اقداماتی است که از آلوده شدن و یا شدت گرفتن آلودگی یک منطقه جلوگیری می‌کند. مهمترین این اقدامات شامل: بوجاری و پاکسازی بذرهای مصرفی از علف‌های هرز، جلوگیری از چرای دام‌هایی که قبلاً در مزارع آلوده به علف‌های هرز تغذیه کرده‌اند و خودداری

از مصرف کودهای حیوانی یا خاک های آلوده به بذرها و باقیمانده علف‌های هرز، جلوگیری از به بذر نشستن علف‌های هرز حاشیه مزارع و جوی آبیاری، جلوگیری از ورود بذرهای علف‌های هرز به مزارع با استفاده از آب و ادوات کشاورزی، بازدید از مزارع و از بین بردن لکه‌های آلودگی علف‌های هرز و ضد عفونی بذرها و مبارزه با آفات خاکزی و بذر زاد که موجب تولید گیاه قوی‌تر شده و رقابت آن را با علف‌های هرز افزایش می‌دهد.

۲- روش های زراعی و مکانیکی

-تناوب زراعی: تناوب زراعی یعنی این که در یک برنامه منظم هر سال بخشی از مزرعه را به محصول معینی اختصاص دهیم. این کار می‌تواند استقرار علف‌های هرز را در مزرعه کاهش داده و مه‌ار آن‌ها را آسان‌تر کند.

-رعایت اصول فنی کاشت: کاشت به موقع، تهیه بستر مناسب، رعایت عمق کاشت، تقویت و حاصل‌خیزی خاک و مه‌ار آفات و بیماری‌ها، مواردی است که محصول را در رقابت با علف‌های هرز موفق می‌کند. رعایت تراکم کاشت بوته‌ها یکی از اقداماتی است که سبب می‌شود بوته‌های محصول زودتر فضا را پر کرده و با ایجاد سایه از رشد علف‌های هرز جلوگیری نماید.

-شخم پس از آبیاری: چنانچه پس از تهیه بستر و پیش از کاشت محصول مزرعه را آبیاری نماییم علف‌های هرز سبز شده و با یک شخم سطحی با پنجه‌غازی یا دیسک علف‌های هرز به زیر خاک رفته و در دوره‌ی رشد رویشی گندم از تراکم بسیار کمتری برخوردار خواهند شد. این روش در مه‌ار علف‌های هرزی مانند چاودار و جودره بسیار مؤثر است.

- استفاده از رقم مناسب: چنانچه رقمی کشت شود که با شرایط آب

هوایی و خاک سازگار نباشد در رقابت با علف‌های هرز که بومی منطقه هستند موفق نبوده و مغلوب خواهد شد.

- دقت در زمان مصرف کودهای شیمیایی: به خصوص لازم است کود سرک پس از دفع علف‌های هرز استفاده شود.

۳- مبارزه شیمیایی

آخرین روش مبارزه بوده و در صوتی موفقیت آمیز خواهد بود که با استفاده از علف‌کش مناسب در زمان و با ادوات مناسب انجام شود. همچنین باید شرایط اقلیمی هم مورد توجه قرار گیرد. آسیب زدن به سلامت انسان‌ها، آلودگی محیط زیست و آب‌های زیرزمینی، تغییر فلور علف‌های هرز و ایجاد مقاومت در علف‌های هرز، مسائل و مشکلاتی هستند که استفاده از علف‌کش‌ها به وجود می‌آورند. اما به دلیل افزایش جمعیت و نیاز به تامین غذا در شرایط فعلی مصرف علف‌کش‌ها اجتناب ناپذیر است، به‌نحوی که در کشورهای پیشرفته ۶۰ تا ۸۵ درصد آفت‌کش‌های مصرفی را علف‌کش‌ها تشکیل می‌دهند. تاکنون در ایران ۳۰ علف‌کش برای گندم به ثبت رسیده است که از این تعداد ۱۲ علف‌کش برای کنترل علف‌های هرز باریک‌برگ، ۱۰ علف‌کش برای کنترل علف‌های هرز پهن‌برگ و ۸ علف‌کش دو منظوره هستند. از ۳۰ علف‌کش ثبت شده، ۱۰ علف‌کش (شامل ۵ باریک‌برگ‌کش، ۲ پهن‌برگ‌کش و ۳ علف‌کش دو منظوره) از رده خارج شده و در بازار موجود نیست. از دیدگاه مدیریت علف‌کش، طیف پهن‌برگ‌کش‌ها متنوع است و به نظر می‌رسد که می‌توان آنها را در تناوب مصرف نمود. البته باید توجه داشت که علیرغم آن که پهن‌برگ‌کش‌های گندم از تنوع خوبی از نظر محل عمل علف‌کش برخوردارند، ولی عمده‌ترین پهن‌برگ‌کش‌هایی که در چند سال اخیر مورد استفاده قرار گرفته‌اند، علف‌کش‌های تری‌بنورون متیل

(گرانستار) $D + MCPA$ ۲,۴ بوده است و به نظر می رسد که در آینده برخی از علف کش های دو منظوره و نیز علف کش های بازدارنده ALS جدید بایستی جای پهن برگ کش های رایج موجود ($D-2,4$ و گرانستار) را بگیرند.

نکات فنی کاربرد علف کش ها در مزارع گندم

یک علف کش انتخابی بدون آسیب به گیاه زراعی سبب از بین بردن علف هرز می شود، مشروط به رعایت زمان و میزان مصرف علف کش و شیوه کاربرد آن ها و رعایت توصیه های کارشناسان. هر گیاه زراعی در مرحله ی مشخصی از دوره ی زندگی به علف کش متحمل بوده و از سوی دیگر علف هرز در دوره خاصی از رویش به علف کش حساس می باشد. شناخت این زمان ها به کشاورزان کمک می کند که با علف های هرز به موقع و اصولی مبارزه کنند و سبب افزایش عملکرد محصول شوند. مهم ترین این نکات عبارتند از:

- شناخت علف هرز و نوع علف کش.
- انتخاب علف کش با توجه به طیف علف های هرز موجود در مزرعه.
- انتخاب روش صحیح سمپاشی.
- رعایت زمان مناسب مبارزه

نکات مهم در کاربرد علف کش ها

- ۱- در صورت فراهم بودن شرایط جوی بهتر است در اولین فرصت از علف کش استفاده نمود چرا که با رشد علف هرز از کارایی علف کش کاسته می شود.
- ۲- در شرایطی که گیاه زراعی دچار تنش خشکی و سرما و کمبود

مواد غذایی می باشد از به کاربردن علف کش ها نتیجه ی خوبی بدست نخواهد آمد.

۳- اختلاط علف کش ها برای گسترش دامنه ی تاثیر باید بر اساس توصیه های کارشناسان باشد.

۴- در مورد انتخاب نوع سمپاش، نوع نازل و میزان آب مصرفی و در مجموع کالیبراسیون سمپاش باید دقت لازم را به عمل آورده و از توصیه کارشناسان استفاده کرد؛ چرا که در صورت رعایت نکردن مورد ذکر شده از کارایی علف کش کاسته می شود و گاه بی تاثیر شدن سموم علف کش را در پی خواهد داشت.

۵- به کار گیری علف کش ها خصوصاً علف کش های هورمونی بعد از مرحله ساقه دهی سبب بروز خسارت به گندم می شود.

عنوان: توصیه های فنی مدیریت علف های هرز مزارع گندم

تهیه کننده: پیمان ثابتی

ویراستار ترویجی: امان اله میرزایی

مدیر داخلی: کوروش مهرابی

سر ویراستار: مهران نظری

تهیه شده در: مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی با همکاری مدیریت حفظ نباتات استان کرمانشاه

ناشر: نشر آموزش کشاورزی

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۹

مسئولیت درستی مطالب با نویسنده است.

نشانی: کرمانشاه، میدان سپاه پاسداران، بلوار کشاورز، سازمان جهاد کشاورزی استان کرمانشاه

سازمان جهاد کشاورزی استان کرمانشاه
مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی

توصیه های فنی مدیریت علف های هرز مزارع گندم

مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی استان کرمانشاه

۱۳۹۹